

С.М. Шарай
В.П. Сахно
В.М. Поляков
М.П. Рой

НАУКОВІ ПІДХОДИ ДО ФОРМУВАННЯ ТРАНСПОРТНО-ЛОГІСТИЧНИХ КЛАСТЕРІВ

Національний транспортний університет, м. Київ

Анотація

Досліджуються засади наукового підходу до формування транспортно-логістичних кластерів, розглядаються заходи щодо подальшого розвитку кластеризації в Україні та питання розробки методологічних засад формування та вибору стратегії розвитку транспортно-логістичних кластерів.

Ключові слова: кластеризація, засади формування кластеру, транспортно-логістичний кластер, методологія, стратегія розвитку, триланковий автопоїзд.

Застосування засад кластеризації в діяльності підприємств, які забезпечують виконання процесів доставки вантажів рухомим складом автомобільного транспорту, є однією з умов підвищення їх конкурентоспроможності та ефективності функціонування системи управління транспортним сектором країни в цілому. Формування транспортно-логістичних кластерів дає змогу підвищувати ефективність функціонування транспортного сектору за рахунок зниження витрат у сфері транспорту і логістики, сприяє розвитку інноваційної активності підприємств, які входять до складу кластера, та активізації залучення інвестицій. Питання дослідження наукових засад формування транспортно-логістичних кластерів, розробки методології їх створення та стратегії розвитку є актуальними при розбудові транспортної галузі України.

В роботах багатьох науковців, як зарубіжних, так і вітчизняних, розглядаються питання щодо створення кластерів. Ними визначено, що транспортно-логістичний кластер є системою, яка формується на основі концентрації підприємств, які взаємодіють і кооперуються між собою для спільного використання транспортних, логістичних, інформаційних, інвестиційних, інноваційних, технологічних, освітніх, наукових, інтелектуальних, маркетингових та інших можливостей для забезпечення підвищення економічної та соціальної ефективності своєї діяльності, та сприяє інноваційному розвитку кожного з учасників кластеру [1-4]. Транспортна складова є однією із найбільш ємних у функціонуванні транспортно-логістичного кластеру. При його формуванні важливо враховувати новітні розробки вітчизняних вчених та європейський досвід. Наприклад, з метою використання ефективних автотранспортних засобів, підвищення ефективності організації процесу перевезень вантажів за участю підприємств-учасників кластеру в країнах Європейського Союзу, США та Канаді останнім часом все більше використовуються багатоланкові автопоїзди, зокрема триланкові, що дозволяє підвищити вантажопідйомність і корисний об'єм автопоїзда на 40-60% у порівнянні з дволанковими автопоїздами, зменшити кількість їздок і пробігу на 32%, та загальної витрати палива – на 15% [5].

Незважаючи на важку ситуацію, в якій сьогодні опинилася економіка України через ведення бойових дій на її території, зростання обсягів зовнішньої торгівлі і відповідне зростання обсягів перевезень вантажів дає перспективи для розвитку транспортно-логістичних кластерів в Україні. В реальних умовах сьогодення формування транспортно-логістичного кластеру передбачає виконання спільних проектів учасниками кластеру шляхом створення єдиної системи, яка об'єднує підприємства, організації та установи різного рівня та виду їхньої основної діяльності для взаємодії та кооперації в межах кластеру. Тому для подальшого розвитку кластеризації в Україні необхідними є розробка заходів щодо мотивування потенційних учасників кластеру з метою їх зацікавленості у формуванні кластерних груп для підвищення їхньої стійкості та конкурентоспроможності на ринку транспортних послуг,

розробка заходів щодо залучення наукового потенціалу до процесів формування транспортно-логістичного кластеру з метою запровадження новітніх технологій та інновацій до методологічних засад формування та стратегії розвитку кластеру, розробка заходів щодо залучення потенційних інвесторів до формування кластеру, розробка на законодавчому рівні документів та внесення змін в існуючі щодо подальшого розвитку кластеризації в транспортній галузі країни. Дослідженнями засад наукових підходів до формування транспортно-логістичних кластерів визначено, що такий процес необхідно розглядати як єдину програму із певною кількістю взаємопов'язаних проектів. В процесі реалізації цих проектів координація діяльності потенційних учасників кластеру, у кластерній групі яких передбачається об'єднання наукових та освітніх установ, владних структур, інвесторів, виконавців та споживачів послуг, їх взаємодія та кооперація дозволить досягти бажаного фінансового результату. При розробці методології формування транспортно-логістичного кластеру, виборі стратегії його функціонування необхідно враховувати територіальні, технічні та організаційно-технологічні складові, можливість об'єднання яких дозволить учасникам транспортно-логістичного кластеру врахувати новітні розробки вітчизняних вчених, європейський досвід та досягти синергетичного ефекту.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ковбатьок М.В. Створення кластерів як перспективний напрям адаптації транспортних підприємств / М.В. Ковбатьок, Н.Г. Бенник // Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" – № 10, 2016 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=5188>
2. Карпенко О.О., Механізм кластеризації транспортно-логістичних підприємств. транспорту / О.О. Карпенко // Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" – №10, 2015 [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://www.economy.nauka.com.ua/pdf/10_2015/73.pdf
3. Підвисоцький В.Г. Транскордонні кластери: європейський досвід створення та розвитку / В.Г. Підвисоцький, Т.В. Палпу // Формування ринкових відносин в Україні. 2011. – № 4. С. 28-35.
4. Ніколаєв Ю.О. Структура транспортно-логістичного кластера та процес його формування. / Ю.О. Ніколаєв // Вісник соціально-економічних досліджень. 2012. Вип. 1 (44). С.345-350.
5. Шкварко К.В. Довгомірні триланкові автопоїзди – новий етап розвитку автомобільних перевезень в Україні на шляху до Європи. / К.В. Шкварко // Системні методи керування, технологія та організація виробництва, ремонту і експлуатації автомобілів : наук. журнал. – К. : НТУ, ТАУ, 2003. – Вип. 17. – С. 146–152.

Шарай Світлана Михайлівна – к.т.н., доцент, професор кафедри міжнародних перевезень та митного контролю, Національний транспортний університет, м. Київ, e-mail: svetasharai@gmail.com.

Сахно Володимир Прохорович – д.т.н., професор, завідувач кафедри автомобілів, Національний транспортний університет, м. Київ, e-mail: svp_40@ukr.net.

Поляков Віктор Михайлович – к.т.н., доцент, професор кафедри автомобілів, Національний транспортний університет, м. Київ, e-mail: poljakov_2006@ukr.net.

Рой Максим Петрович – доктор філософії, асистент кафедри міжнародних перевезень та митного контролю, Національний транспортний університет, м. Київ, e-mail: 7569027@ukr.net.

Scientific approaches to the formation of transport-logistics clusters.

Abstract

The foundations of the scientific approach of formation the transport-logistics clusters are researches, the measures for the further development of clustering in Ukraine and the issues of developing methodological foundations for the formation of transport-logistics clusters and selection of a strategy of development are considered.

Key words: clustering, foundations of cluster's formation, transport-logistics cluster, methodology, development strategy, three-link road train.

Sharai Svitlana – Ph. D. (Eng.), Associate Professor, Professor of the Department of International Transport and Customs Control, National Transport University, Kyiv, e-mail: svetasharai@gmail.com.

Sakhno Volodymyr – Dr. Sc. (Eng.), Professor, Head of the Department of Automobiles, National Transport University, Kyiv, e-mail: svp_40@ukr.net.

Poljakov Victor – Ph. D. (Eng.), Associate Professor, Professor of the Department of Automobiles, National Transport University, Kyiv, e-mail: poljakov_2006@ukr.net.

Roi Maksym – Doctor of Philosophy, Assistant of the Department of International Transport and Customs Control, National Transport University, Kyiv, e-mail: 7569027@ukr.net.